

ІСТОРІЯ ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

Тип	Дисципліна професійної та практичної підготовки - фахова
Код	К-13
Семестр	2
Загальна кількість кредитів/годин:	5 кредитів / 150 год
Форма контролю	Залік
Викладач	к. е. н., доцент Козлов В.П.
Необхідні обов'язкові попередні та супутні навчальні дисципліни:	«Політична економія», «Історія економіки та економічної думки», «Регіональна економіка»
Місце у структурно-логічній схемі:	К-13 викладається на першому році навчання
Форми навчання:	лекції, практичні заняття, індивідуальна, самостійна робота
Критерії оцінювання:	поточний контроль – 100 балів (організаційно-навчальна робота в аудиторії – 60 балів, індивідуальна робота – 10 балів, самостійна робота – 10 балів, контроль знань за модулем – 20 балів)
Мова викладання:	українська

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Походження і сутність грошей, кредиту і фінансів (концепції походження грошей; філогенетичне дослідження походження грошей; бартерна економіка, її позитивні та негативні моменти; грошова економіка; причини розвитку паперового грошового обігу; онтогенетичне дослідження походження грошей; визначення грошей; види та форми грошей; необхідність та сутність кредиту; основні ознаки кредитних відносин; суб'єкти та об'єкти кредитних відносин, генезис фінансів; еволюція визначення фінансів у різні часи розвитку суспільства та причини, що її викликали; податки та страхування як основні фінансові категорії, їх поява та розвиток; визначення взаємозв'язку між категоріями: гроші, кредит, фінанси).

Виникнення і розвиток грошей та фінансів у Стародавній Греції (передумови появи монет у Стародавній Греції; монетні системи Стародавньої Греції; гроші Стародавньої Греції на території сучасної України в VII ст. до н.е. – I ст. н.е.; система збереження грошей в храмах – «економіка горщиків»; появлення трапезитів; операції, які проводили трапезити; установлення обліково-економічних аспектів банківських розрахунків; банківські операції в Стародавній Греції; податки в Стародавній Греції; зародження страхування в Стародавньому світі).

Основні етапи розвитку грошової та фінансової системи у Стародавньому Римі та їхня характеристика (основні монетні номінали Стародавнього Риму; реформа монетної системи Октавіана Августа; введення в обіг ауреуса; монетне виробництво в Стародавньому Римі; монети римсько-сарматського періоду на території сучасної України; особливості банківництва у Стародавньому Римі; операції менсаріїв; поява нумулларіїв та аргентаріїв; особливості ведення обліку банкірами на засаді спеціальної книги – codex rationum; створення державних банків (mensa publica); особливості банківництва у Східній Римській імперії; податкова система Стародавнього Риму; панування відкупної системи; сутність реформ податкової системи, які проводили Гай Юлій Цезар та Август Октавіан).

Грошово-банківське господарство та податки в Середньовічній Європі (особливості монетного карбування варварських королівств; грошова реформа Карла Великого; грошове

господарство періоду розквіту Середньовіччя, епоха феодального денарія; монетна система середньовічної Англії, яка була заснована на стерлінгу; період великих грошових реформ у Європі, поява гресо (gros tournois) та флорина; час стабілізації монетних відносин у країнах Європи, початок періоду талера; поява в Середньовічній Італії банків та їх операції; лихварський кредит; морські позики, коменда; засудження кредитних операцій церквою; поява побожних банків в Італії, банків місцевих громад у Ломбардії; податки в Середньовічній Європі).

Формування грошово-фінансової системи Київської Русі (вплив іноземних грошових систем на формування грошового обігу в Київській Русі; карбування златників та срібляників; версії походження назви грошової одиниці «гривня»; вагова гривня та гривня кун; особливості грошової системи на території Київської Русі після монголо-татарського нашествия – безмонетний період; правила кредитної діяльності відповідно до Руської Правди Ярослава Мудрого; Статут про рези Володимира Мономаха; регулювання кредитної діяльності між новгородцями та німцями; статут Німецького двору – скра; податкова система Київської Русі).

Особливості грошей та фінансів України в період існування польсько-литовської держави (монетно-грошова системи Галицької Русі; краківська гривня; карбування руського грошика; утвердження на українських землях литовсько-руської грошової системи, заснованої на литовському рублі, гроші та пенязі; уніфікація литовської та польської грошових систем; введення златого; найбільш уживані монетні номінали на українських землях; розвиток кредитних операцій на території Речі Посполитої; податки Польсько-Литовської держави; Магдебурзьке право).

Грошове господарство та фінанси козацько-гетьманської доби (використання іноземних грошей в козацькому середовищі до середини XVII ст.; грошова система Росії; походження назви «рубль»; грошова реформа царя Олексія Михайловича; єфимки з ознакою; Мідний бунт; спроби організувати випуск власних грошей українськими гетьманами; севські чехи гетьмана І. Самойловича; уніфікація української та російської грошових систем на основі грошової реформи царя Петра I; кредитні відносини на українських землях у складі Речі Посполитої; громадські кредитні установи в селах; створення приватних банків та їх операції; формування української фіскальної системи в добу Гетьманщини).

Грошова та фінансова системи України у складі Російської імперії (металева грошова система на українських землях у складі Російської імперії; перші паперові гроші – асигнації Катерини II; срібний монометалізм 1843-52 рр.; золотий монометалізм, запроваджений грошовою реформою С. Ю. Вітте; негативні риси грошової системи Росії; грошова система на землях Галичини, Буковини та Закарпаття, які входили до складу Австро-Угорської імперії; становлення банківської системи Російської імперії; Державний банк Російської імперії як центральний емісійний заклад; особливості розвитку кредитних організацій на українських землях; податкова система на українських землях у складі Російської імперії; подушний податок; становлення та розвиток бюджетної справи в Росії).

Гроші та фінанси України у складі СРСР (грошові системи на українських землях, які увійшли з 1921 р. до складу Польщі, Чехословаччини, Угорщини та Румунії; формування грошової системи СРСР, до якого належала більша частина території України; встановлення у 1922 р. системи біметалізму – золотого червінця та срібних монет; функціонували також паперові радянські знаки; типи монет, встановлені у 1935 році; грошовий обіг на території України під час Другої світової війни; окупаційні карбованці; Центральний банк України у Рівному; розрахункові знаки німецьких збройних сил; грошова реформа 1947 р.; грошова реформа 1961 р.; введення карток споживача з купонами у 1990 р.; остання грошова реформа СРСР 1991 р.; націоналізація приватних кредитних установ у 1919 р.; затвердження статуту Державного банку СРСР у 1929 р.; кредитна реформа 1930-1932 рр.; реорганізація банківської системи у 1959 р.; реорганізація банківської системи у 1987 р.; податкова система СРСР; страхування в СРСР).

Формування грошової та фінансової систем незалежної України (організаційно-правові засади створення грошової системи України; запровадження українського купоно-карбованця багаторазового користування у 1992 р.; запровадження купоно-карбованця у сферу безготівкового обороту і вилучення рубльових грошей; введення гривні у 1996 р.; етапи формування сучасної банківської системи України; формування податкової системи України; становлення страхової справи в Україні).

Програмні результати навчання визначені в освітній програмі:

Знати і застосовувати економічні закони, категорії та принципи сучасної економічної теорії, закономірності розвитку та функціонування ринкової економіки під час дослідження сучасних фінансово-економічних процесів та явищ **(ПРН1)**.

Показати належний рівень знань у сфері фінансів, банківської справи та страхування, розуміння принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем, фінансової термінології **(ПРН19)**.